

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit van
houdende regels omtrent de algemene toegankelijkheid voor personen met een
handicap of chronische ziekte (Besluit toegankelijkheid voor personen met een handicap
of chronische ziekte)

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
van....., kenmerk ;

Gelet op artikel 2a, tweede lid, van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of
chronische ziekte;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van vul in datum advies,
RvS., no. vul in nummer advies, RvS.);

Gezien het nader rapport van van vul in datum nader rapport, vul in kenmerk nader
rapport);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. Onze Minister: Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport;
- b. wet: Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte.

Artikel 2

1. De in artikel 2a van de wet bedoelde geleidelijke verwezenlijking van de algemene toegankelijkheid houdt in dat degene tot wie het verbod van onderscheid zich richt in elk geval verplicht is tot het treffen van voorzieningen van eenvoudige aard en gaandeweg zorg te dragen voor de algemene toegankelijkheid voor personen met een handicap of chronische ziekte, tenzij dat voor hem een onevenredige belasting vormt.
2. Onder een voorziening van eenvoudige aard wordt verstaan: een voorziening die op weinig ingrijpende wijze en zonder of met weinig kosten tot stand kan worden gebracht.

Artikel 3

Bij de beoordeling of sprake is van een onevenredige belasting als bedoeld in artikel 2a, eerste lid, van de wet wordt in het bijzonder rekening gehouden met:

- a. de omvang, de middelen en de aard van de organisatie of onderneming;
- b. de geraamde kosten;

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,

KONING DER NEDERLANDEN,
PRINCE VAN ORANJE-NASSAU,

ENZ. ENZ. ENZ.

c. het geraamde nut voor personen met een handicap of chronische ziekte in het algemeen, rekening houdend met de frequentie en de duur van het gebruik van de relevante goederen en diensten en met de frequentie en de duur van de relatie met de verkoper of dienstverlener;

d. de levensduur van de infrastructuur en de voorwerpen die voor de verlening van een dienst worden gebruikt;

e. de historische, culturele, artistieke of architectonische waarde van het roerend of onroerend goed in kwestie; en

Artikel 4

Onze Minister monitort initiatieven en resultaten die bijdragen aan de bevordering van de algemene toegankelijkheid op de verschillende terreinen waarop de wet van toepassing is en de voorzieningen die daartoe getroffen zijn, alsmede de kosten van de daartoe getroffen voorzieningen.

Artikel 5

1. Ten behoeve van de monitoring, bedoeld in artikel 4, vindt jaarlijks op initiatief van Onze Minister een bestuurlijk overleg plaats om richting te geven aan de aanpak van de bevordering van de algemene toegankelijkheid en om de voortgang van deze bevordering te bewaken.

2. Representatieve organisaties van personen met een handicap of chronische ziekte verschaffen uit eigen beweging, of op verzoek van Onze Minister, alle informatie die nodig is voor het bestuurlijk overleg, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 6

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst.

Artikel 7

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit toegankelijkheid voor personen met een handicap of chronische ziekte.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Nota van toelichting

I. Algemeen deel

In artikel 2 van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (hierna: Wgbh/cz) is voor degene tot wie het verbod van onderscheid zich richt, de verplichting opgenomen om naar gelang de behoefte doeltreffende aanpassingen te verrichten, tenzij deze voor hem een onevenredige belasting vormen. Het nieuwe artikel 2a, eerste lid, van de Wgbh/cz bepaalt voorts dat degene tot wie het verbod van onderscheid zich richt, daarnaast tenminste geleidelijk zorg draagt voor de algemene toegankelijkheid voor personen met een handicap of chronische ziekte, tenzij dat voor hem een onevenredige belasting vormt. Hiermee is als norm in de Wgbh/cz verankerd de algemene toegankelijkheid te bewerkstelligen. Hiermee richt de Wgbh/cz zich derhalve ook op algemene maatregelen die zijn gericht op toegankelijkheid voor een brede groep. Dit besluit geeft hier invulling aan.

Artikel 2a is in de wet opgenomen na amendementen van Van Dijk c.s. en van Van der Staaij en Keijzer (Kamerstukken II 2015/16, 33990, nrs. 56 en 57) bij de behandeling van de wet tot uitvoering van het op 13 december 2006 te New York tot stand gekomen Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (Trb. 2007, 169) (Stb. 2016, 215).

Met artikel 2a wordt beoogd een verandering te bewerkstelligen in het denken over toegankelijkheid voor mensen met een handicap. In de toelichting van amendement Van Dijk c.s. (Kamerstukken II 2015/16, 33990, nr. 56) wordt gesteld: 'Toegankelijkheid moet normaal worden, ontoegankelijkheid wordt de uitzondering.'

In de toelichting van amendement van Van Dijk c.s. wordt geschreven over een geleidelijke omslag naar algemene toegankelijkheid, over voorzieningen van eenvoudige aard en over onevenredige belasting. Met het amendement van Van der Staaij en Keijzer (Kamerstukken II 2015/16, 33990, nr. 57) is in het tweede lid van artikel 2a de verplichting opgenomen in ieder geval deze termen bij algemene maatregel van bestuur nader uit te werken.

Met onderhavig besluit wordt uitvoering gegeven aan artikel 2a, tweede lid, van de Wgbh/cz.

Artikel 2 bepaalt wat geleidelijke verwezenlijking van de algemene toegankelijkheid inhoudt. Het tweede lid bepaalt wat onder voorzieningen van eenvoudige aard wordt verstaan. Artikel 3 betreft de onevenredige belasting.

Dit besluit laat overigens onverlet dat regels over toegankelijkheid bij of krachtens enige andere wettelijke bepaling hun toepassing behouden. Voorbeelden hiervan zijn de regels op grond van de Kieswet en het Bouwbesluit 2012.

Over de geleidelijke verwezenlijking van de algemene toegankelijkheid het volgende. Artikel 2a, eerste lid, van de Wgbh/cz bepaalt dat degene tot wie het verbod van

onderscheid zich richt ten minste geleidelijk zorg draagt voor algemene toegankelijkheid. Op grond van artikel 2 van het besluit houdt de geleidelijke verwezenlijking in dat de eerste stap bestaat uit de verplichting tot het zorg dragen voor de algemene toegankelijkheid door het treffen van voorzieningen van eenvoudige aard. Aan het treffen van voorzieningen kunnen kosten verbonden zijn. Door een geleidelijke verwezenlijking wordt de gelegenheid geboden om na te denken over hoe de toegankelijkheid verder kan worden vergroot en om hierover plannen te maken. Aangezien het gaat om een doorlopend proces van bewustwording en daaruit voortvloeiend initiatieven die men gaat ondernemen, is hier geen einddatum aan verbonden. Het is namelijk niet de bedoeling dat het proces van geleidelijke verwezenlijking op een bepaald moment stopt. De initiatieven komen bij voorkeur uit de samenleving zelf om zo tot optimale en breed gedragen resultaten te komen. Een mooi voorbeeld in dat verband is het initiatief voor het keurmerk van Toegankelijkheid. Bedrijven en instellingen kunnen zich met dit keurmerk onderscheiden als koplopers bij het stap voor stap volledig toegankelijk maken van de gebouwde omgeving.

Op deze wijze kan van onderop – in goed overleg tussen (vertegenwoordigers van) de doelgroep en werkgevers, sectoren, gemeenten – actief en planmatig toegewerkt worden naar algemene toegankelijkheid. Er zullen met partijen op landelijk niveau waar mogelijk en onder aanvoering van gemeenten ook op lokaal niveau, (meer) concrete ambities met betrekking tot toegankelijkheid kunnen worden geformuleerd op basis van daadwerkelijk door mensen ervaren problemen. Hierbij past het bewustzijn dat het stappen maken met verwezenlijking van algemene toegankelijkheid, een goede dialoog vergt tussen direct betrokkenen. Een en ander pleit dan ook vooral voor een stevige en concrete agenda op het lokale niveau, daar waar het verschil voor mensen op de goede manier gemaakt moet worden en kan worden. Het Platform Inclusie heeft de taak de noodzakelijke beweging in de samenleving met betrokkenheid van partijen inclusief de doelgroep te stimuleren, activiteiten aan te zwengelen en afspraken te maken. Dit platform ondersteunt daarbij gemeenten, andere organisaties en sectoren om tot concrete plannen te komen voor de structurele realisatie van de algemene toegankelijkheid zoals in de wet bedoeld. Op landelijk niveau zal in bestuurlijk overleg waarin de betrokken partijen vertegenwoordigd zijn, de voortgang van de implementatie worden gevolgd en bevorderd. Het monitoren van deze inspanningen zal vervolgens leiden tot een conclusie onder andere over de toereikendheid van zelfregulering in sectoren en organisaties. Indien zelfregulering op bepaalde terreinen niet toereikend wordt geacht, kan dit leiden tot nadere uitwerking in aanvullende regelgeving.

Regeldrukeffecten

In het algemeen kan niet worden aangegeven hoeveel en welke voorzieningen getroffen moeten gaan worden. Het is daarom niet mogelijk om een goede inschatting te geven van de kosten of van de maatschappelijke effecten van onderhavig besluit. Het kabinet heeft de ambitie om de regeldruk merkbaar te verminderen. Op grond van artikel 4 worden de effecten van onderhavig besluit gemonitord, waarbij ook de eventuele (regeldruk)kosten worden meegenomen.

II. Artikelen

Artikel 2

Dit artikel bepaalt dat geleidelijke verwezenlijking van de algemene toegankelijkheid als bedoeld in artikel 2a inhoudt dat degene tot wie het verbod van onderscheid zich richt in

elk geval verplicht is tot het treffen van voorzieningen van eenvoudige aard en gaandeweg zorg te dragen voor de algemene toegankelijkheid, tenzij dat voor hem een onevenredige belasting vormt. Het gaat daarbij zoals hierboven aangegeven om een continu proces.

Artikel 2a, eerste lid, van de Wgbh/cz verplicht degene tot wie het verbod van onderscheid zich richt tenminste geleidelijk zorg te dragen voor de algemene toegankelijkheid, tenzij dat een onevenredige belasting vormt. Op grond van artikel 2a, eerste lid, Wgbh/cz moet de norm van algemene toegankelijkheid dus in acht genomen worden.

De voorzieningen van eenvoudige aard zoals genoemd in artikel 2 van onderhavig besluit zijn voorzieningen die relatief snel zijn te treffen. Vanaf het moment dat deze verplichting in werking treedt, kan degene tot wie de verplichting zich richt dus aan de slag gaan met de vraag hoe hij dit op korte termijn kan realiseren.

Daarnaast geven de termen 'in elk geval' en 'gaandeweg zorg dragen voor algemene toegankelijkheid' tezamen aan dat de eenvoudige voorzieningen een minimum zijn en dat een ieder meer kan doen (al dan niet geleidelijk). Dit biedt perspectief voor het verder toewerken naar algemene toegankelijkheid in de toekomst.

De verwezenlijking van de algemene toegankelijkheid kan echter op verschillende manieren gerealiseerd worden, afhankelijk van de omstandigheden. Bijvoorbeeld voor nieuw te bouwen bouwwerken zijn in het Bouwbesluit voor verschillende gebruiksfuncties (bijvoorbeeld scholen, ziekenhuizen, een woonfunctie voor zorg en winkels en horecagelegenheden van een bepaalde minimumomvang) eisen opgenomen omtrent de algemene toegankelijkheid van deze gebouwen (zie hiervoor afdeling 4.4 van het Bouwbesluit 2012 en de toelichting hierop). Daarnaast staat het een initiatiefnemer vrij reeds tijdens het ontwikkelen van de bouwplannen of bij verbouw meer te doen aan toegankelijkheid, aangezien dat veelal kostenefficiënter zal zijn dan het alsnog moeten doen van aanpassingen op een later moment. Daarnaast kan aangenomen worden dat bijvoorbeeld een bedrijf of instelling zich met het treffen van voorzieningen vooral zal richten op een groep waarin zijn meeste klanten, relaties, kopers, etc., zich bevinden. Een winkel in een buurt waar bijvoorbeeld veel mensen met een fysieke beperking wonen, zal zich met het treffen van voorzieningen vooral richten op deze mensen. Met "algemene toegankelijkheid" wordt uitgedrukt dat iemand het daar niet toe zal kunnen beperken. Diegene zal ook voorzieningen moeten treffen, al dan niet geleidelijk, voor andere groepen om op die manier zorg te dragen voor algemene toegankelijkheid, tenzij dit een onevenredige belasting voor hem vormt.

Het tweede lid definieert "voorziening van eenvoudige aard" als een voorziening die op weinig ingrijpende wijze en zonder of met weinig kosten tot stand kan worden gebracht. "Voorziening" is een ruim begrip. Onder dit begrip vallen materiële en immateriële voorzieningen. Bij een materiële voorziening kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het anders dan in een concreet geval op verzoek neerleggen van een loopplank. Bij een immateriële voorziening kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het instrueren van personeel (bijvoorbeeld dat het uitstellen van producten in winkels gebeurt op een wijze dat mensen in een rolstoel of met een rollator of scootmobiel hierdoor niet worden belemmerd).

Een voorziening van eenvoudige aard is een voorziening die op weinig ingrijpende wijze en zonder of met weinig kosten tot stand kan worden gebracht. In het algemeen spraakgebruik is voldoende duidelijk wat hiermee wordt bedoeld. Een paar voorbeelden hiervan zijn:

- er op websites voor zorgen dat teksten groter kunnen worden gemaakt en er voldoende contrast is tussen voor- en achtergrondkleur,
- het in winkels verwijderen van objecten die de doorgang voor mensen in een rolstoel, rollator of scootmobiel belemmeren,
- het verwijderen of overbruggen van drempels,
- de stellingen in winkels verder uit elkaar zetten, zodat meer mensen tussen de stellingen door kunnen,
- het verlagen van een geluidsniveau van achtergrondmuziek in een winkel voor mensen die slechthorend zijn,
- het voldoende tijd en aandacht geven aan mensen met een verstandelijke beperking, bijvoorbeeld bij vragen of bij het uitleggen van een product of dienst,
- het zorgen dat deuren gemakkelijk open kunnen gaan, bijvoorbeeld in geval er een zware deurdranger is door het verwijderen van de deurdranger of door het vervangen voor een deurdranger die licht is.

Het moeten doen van een bouwkundige aanpassing in een bestaand gebouw is in beginsel niet weinig ingrijpend en zal ook in het algemeen aanzienlijke kosten met zich meebrengen. Het zij daar bij opgemerkt dat voorzieningen die op dit moment niet worden beschouwd als voorzieningen van eenvoudige aard, bijvoorbeeld vanwege complexiteit of kosten, mogelijk in de toekomst als gevolg van verdergaande ontwikkelingen, innovatie en veranderingen in het denken wél als eenvoudige voorzieningen zouden kunnen worden beschouwd.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat indien het bouwkundige en woontechnische aanpassingen in of aan de woonruimte betreft, de verplichting tot het verrichten van doeltreffende aanpassingen als bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Wgbh/cz niet geldt. Deze uitzondering hangt samen met de werking van de Wmo (zie Kamerstukken II 2006/07, 30 859, nr. 3, blz. 5, 10 en 11). De verplichting tot geleidelijke verwezenlijking van algemene toegankelijkheid laat daarom onverlet dat er voor redelijke aanpassingen als bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Wgbh/cz een ander regime geldt indien het aanpassingen van bouwkundige of woontechnische aard in of aan woonruimten betreft, ook als het daarbij om voorzieningen van eenvoudige aard gaat.

Artikel 3

Artikel 2a, eerste lid, van de Wgbh/cz bepaalt dat degene tot wie het verbod van onderscheid zich richt, daarnaast tenminste geleidelijk zorg draagt voor de algemene toegankelijkheid voor personen met een handicap of chronische ziekte, tenzij dat voor hem een onevenredige belasting vormt. In artikel 3 staan verschillende elementen genoemd waarmee bij de afweging of een te treffen voorziening een onevenredige belasting vormt, in het bijzonder rekening moet worden gehouden.

De zinsnede 'tenzij dat voor hem een onevenredige belasting vormt' (artikel 2a, eerste lid, van de Wgbh/cz) is een reeds bekende en bestendige formulering die niet alleen in het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap wordt gebruikt, maar ook in de Richtlijn nr. 2000/78/EG van de Raad van de Europese Unie van 27 november 2000, tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep (PbEG, 2000, L303), zoals geïmplementeerd in artikel 2 van de Wgbh/cz.

De uitzondering van de onevenredige belasting is ook opgenomen in het voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele

gerichtheid (2008/0140 (CNS)). In het voorstel wordt die uitzondering toegepast, zowel bij de verplichting om redelijke aanpassingen te treffen (artikel 4a), als bij de bepaling omtrent toegankelijkheid (artikel 4). Artikel 4b van het voorstel bepaalt vervolgens waar in het bijzonder rekening mee moet worden gehouden bij de beoordeling of sprake is van een onevenredige last

Op de zinsnede 'tenzij dat voor hem een onevenredige belasting vormt' is uitvoerig ingegaan in de memorie van toelichting bij de Wgbh/cz (Kamerstukken II 2001/02, 28169, nr. 3, p. 28/29). Ook in de memorie van toelichting bij de wet tot uitvoering van het op 13 december 2006 te New York tot stand gekomen Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (Trb. 2007, 169) is op de uitzondering 'onevenredige belasting' ingegaan (Kamerstukken II 2013/14, 33990, nr. 3, p. 7/8). Hetgeen in die Kamerstukken hierover is gezegd, geldt mutatis mutandis ook hier.

Of een te treffen voorziening een onevenredige belasting vormt voor degene tot wie het verbod van onderscheid zich richt, houdt een weging in van de baten en lasten van die voorziening. In zijn algemeenheid betekent dit dat een brede afweging moet worden gemaakt. In artikel 3 staan verschillende elementen genoemd waarmee bij die afweging in het bijzonder rekening moet worden gehouden. Genoemd zijn:

- a. de omvang, de middelen en de aard van de organisatie of onderneming;
- b. de geraamde kosten;
- c. het geraamde nut voor personen met een handicap of chronische ziekte in het algemeen, rekening houdend met de frequentie en de duur van het gebruik van de relevante goederen en diensten en met de frequentie en de duur van de relatie met de verkoper of dienstverlener;
- d. de levensduur van de infrastructuur en de voorwerpen die voor de verlening van een dienst worden gebruikt;
- e. de historische, culturele, artistieke of architectonische waarde van het roerend of onroerend goed in kwestie; en
- f. de veiligheid en de uitvoerbaarheid van de voorzieningen in kwestie.

Artikel 4

Op grond van dit artikel wordt de bevordering van de algemene toegankelijkheid op de verschillende terreinen waarop de wet van toepassing is en de voorzieningen die ter bevordering van de algemene toegankelijkheid getroffen zijn, gemonitord door de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Het monitoren gebeurt om de voortgang van de ontwikkelingen om tot algemene toegankelijkheid te komen in de gaten te houden en te bewaken. Daarnaast kan aan de hand van de uitkomsten van de monitoring beoordeeld worden of regelgeving gewijzigd of aangevuld moet worden. Door te monitoren kan inzicht worden gekregen of en zo ja, hoe de algemene toegankelijkheid op de verschillende terreinen waarop de wet van toepassing is, bevorderd wordt. In de monitoring zullen ook de eventuele (regeldruk)kosten voor aanbieders van goederen en diensten worden meegenomen die het gevolg zijn van de getroffen voorzieningen.

Artikel 5

Ten behoeve van de monitoring vindt een bestuurlijk overleg plaats om de bevordering van de algemene toegankelijkheid te bewaken. In dit overleg worden initiatieven en resultaten in de samenleving geanalyseerd en zo nodig bijgestuurd. Er is ruimte voor gezamenlijke reflectie en inbreng van initiatieven die het beoogde effect zouden kunnen sorteren. Verschillende representatieve organisaties kunnen hier gevraagd of ongevraagd

een bijdrage aan leveren. Representatieve organisaties zijn organisaties die mensen met een handicap vertegenwoordigen. Hierbij kan gedacht worden aan de Alliantie voor de implementatie van het VN Verdrag waarin organisaties zijn vertegenwoordigd zoals Ieder(in), Per Saldo, Landelijk Platform GGZ, LFB en de Coalitie voor Inclusie. Aan de hand van de informatie die verschaft wordt en de ervaringen uit de praktijk, zal beoordeeld worden of nadere regels noodzakelijk zijn om het proces te bevorderen of bij te sturen.

Artikel 6

Dit artikel betreft de inwerkingtreding. Er wordt niet aangesloten bij de vaste verandermomenten, omdat de doelgroep gebaat is bij een snelle inwerkingtreding.

Artikel 7

Het besluit wordt aangehaald als: Besluit toegankelijkheid voor personen met een handicap of chronische ziekte.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

drs. M.J. van Rijn